

Tema broja: REGIONALNA SARADNJA

TUŽILAŠTVO BIH

SARADNJA SA ŽRTVAMA

Marinko Jurcević *Glavni tužilac BiH*

Marinko Jurčević: Rekao sam mojim tužiteljima da moraju da sarađuju sa žrtvama, da im moraju prići, razmjenjivati informacije. One najbolje znaju šta se i gdje desilo, ko su izvršiocici.

Kada je riječ o ratnim zločinima, to je u Bosni i Hercegovini kompleksna i široka tema, jer se ovdje dogodio težak rat. Za to vrijeme, kao i u vrijeme neposredne ratne opasnosti, ovdje su bile tri vojske. Jedna, uslovno rečeno, pod kontrolom Armije BiH, druga pod kontrolom Hrvatskog vijeća obrane, i treća pod kontrolom JNA. One su, pak, pod kontrolom držale određene teritorije na kojima se odvijao život, pa su se tako formirale vojne i civilne vlasti. To je funkcionalo do potpisivanja Dejtonskog sporazuma.

Na temelju svih predmeta koje imamo, vidimo da su za vrijeme tog teškog rata predstavnici sve tri vojske, na žalost, počinili kaznena djela ratnog zločina. Nije se zahvalno izjašnjavati u procentima, ali je nesporno da su najviše toga počinili predstavnici JNA, zatim, predstavnici HVO i Armije BiH. Dok se ratovalo, dokaze su prikupljale obavještajne službe, vladine i nevladine organizacije i civilne policije. Podnošene su prijave koje su se tada zvale kaznene prijave, čak mnogo njih u poratnom periodu.

Ispitivanje prijava

Ali, moram da kažem da se i do danas dostavljaju novi izvještaji o raznim počinjenim djelima. Po novom zakonu se to zove izvještaj o počinjenom kaznenom djelu. Nadležnost za ovu vrstu kaznenih djela je bila na nivou entiteta, odnosno kantonalnih, odnosno okružnih tužilaštava i sudova. Kada smo kolege i ja gledali te krivične prijave, zaključili smo da ima onih koje se odnose samo na jednu osobu, ali i onih protiv pet stotina osoba! Ne kažem da su mnoge prijave pisane napamet - iza njih nešto ima, ali da li je to baš ratni zločin, to treba ispitati. Tužilaštva su za mnoge predmete sprovodila istrage, pošto se vidjelo da je posle Dejtona počelo prelaženje ljudi preko entitetskih granica, bilo je i određenih hapšenja, privođeni su ljudi, vođeni su postupci. No, bio je to poratni period, posle tako teškog rata nije bilo povjerenja između svih tih agencija za sprovođenje zakona. Svi oni koji vode računa o BiH rekli su - ne može tako! Izgledalo je kao da jedni druge hapsimo!

Te 1998. godine iz Haškog tribunala je rečeno da će nam napraviti Rimski pravila, za sve tri države u regionu - Srbiju, Hrvatsku i BiH, da sudovi i tužilaštva moraju da dostavljaju predmete na ocjenu haškom tužiocu. A to znači da nacionalni tužilac ili ondašnji istražni sudija, kada otvore predmet, odnosno istragu, prave sažetak koji dostavljaju haškom tužiocu na ocjenu. Ocjena «A» je da ima dovoljno dokaza. Mi u BiH smo to maksimalno poštovali, dobili smo veliki broj predmeta sa povoljnom ocjenom. Moja saznanja govore da Hrvatska i Srbija to baš nisu poštovale, zašto - nije moje da o tome govorim i cijenim.

Sud u kasarni

Sada bih nešto o zdanju u kojem smo smješteni. Mi smo se za ovaj prostor izborili. Podsjetio bih da je ovdje nekada bila kasarna «Viktor Bubanj», koja se kasnije zvala «Ramiz Salčik». Kada smo 2003. godine ušli u ovu zgradu, bilo nas je četvoro tužilaca i četiri ili pet sudija. Ona je bila avetenjski prazna. Hodnici su bili hladni, smrzavali smo se. Danas ovdje radi oko 500 ljudi.

Sve je tako funkcionalo do 2003. godine, kada su formirani Sud i Tužilaštvo BiH. Kada govorimo o Federaciji, posle formiranja Suda podneta je 951 prijava protiv 7.767 osoba, zaključno sa martom 2005. godine. Do 22. avgusta tekuće godine, u Republici Srpskoj podneto je 466 prijava protiv 3002 osobe. Dakle, 1.417 prijava protiv 10.769 lica, u dva entiteta! Novi izvještaji se i dalje podnose, u posljednja dva mjeseca prijavljeno je da je najmanje tri stotine ljudi počinilo kazneno djelo ratnog zločina.

Iskorak

Svi mi koji želimo dobro BiH, rekli smo da ona treba da bude evropska zemlja, od Dejtona to govorimo. Zato smo i stvorili određene institucije za te integrativne procese. Naše pravosuđe bilo je na nivou entiteta, ali smo rekli da hoćemo i sud i tužilaštvo na nivou države, i ministarstvo odbrane, policije. Kao što vidite, procesi idu u tom pravcu. Prvo smo reorganizovali pravosuđe da bismo ga oslobođili od političkog ili bilo kog drugog uticaja.

Izbor i imenovanje sudija i tužilaca povjereni su nezavisnom tijelu, Vijeću. Čine ga predstavnici sudija, tužilaca, pravne nauke. Političara nije bilo, ali sada vidim da su urađene izmjene koje omogućavaju da i predstavnici zakonodavnog tjela mogu da budu u njemu. Nema ih dovoljno, pa se nadam da neće moći da utiču na Vijeće prilikom donošenja odluke! Princip rada je da su sve bivše sudije i tužioci morali da se javе na javni konkurs. Izvršene su provjere, i to dubinske, uvjeravam vas. Rađeni su intervjuji i na temelju toga Komisije su predlagale Vijeću ko zadovoljava, a Vijeće je donosilo odluku o imenovanju sudija i tužilaca. Smatramo revolucionarnim iskorakom da smo kod imenovanja isključili uticaj politike.

Ipak, često me pitaju da li ima političkih pritisaka, pitali su me to i članovi delegacije iz vaše zemlje. Iskreno kažem da me od 1998. godine nikada i niko iz vlasti, ili od političara nije zvao, niti me je išta pitao. To važi i za sudije koji procesuiraju ratne zločine - nisu u funkciji nijedne partije. Naravno, možemo govoriti o njihovom kvalitetu, o edukaciji, ali to je drugo pitanje.

Stav

Kada govorimo o organizaciji rada, rekao bih i to da postoji pet regija u BiH u kojima su se ratni zločini dogodili. Formirano je pet timova za njihovo istraživanje. Na čelu svakog tima je domaći, a pored njega i strani tužilac, sa istim ovlašćenjima. U timu su po jedan pravni saradnik, koordinator predmeta, istražitelj, prevodilac i daktilograf. Svi rade na datom predmetu.

O broju žrtava je teško govoriti, ne znam da li iko zna tačan broj. Ono što mogu da vam kažem je da, na primjer, samo u slučaju jednog predmeta koji se vodi u Tužilaštvu BiH, dokazi za sada govore da je samo u jednom danu, na jednom lokalitetu ubijeno oko hiljadu civila. Riječ je o Srebrenici.

Za nas je posebno značajna saradnja sa žrtvama rata, odnosno sa njihovim organizacijama. Rekao sam mojim tužiteljima da moraju da sarađuju sa žrtvama, da im moraju prići, razmjenjivati informacije. One najbolje znaju šta se i gdje desilo, ko su izvršioci. Mislim da sa njima dobro sarađujemo.

Sada je aktuelno ustupanje haških predmeta nacionalnim sudovima. Mislim da će veći broj biti ustupljen BiH. Jedan već jeste – predmet Radovan Stanković. On je u pritvorskoj jedinici koja je udaljena 200 metara vazdušnom linijom od moje sobe. Uopšte, i pritvorska jedinica nam je moderno opremljena, po svim najvišim standardima. U njoj su smješteni i opuženi za ratne zločine i za organizovani kriminal.

Stav našeg tužilaštva jeste da se izvršiocima sudi tamo gdje je zločin počinjen, znači, nadležna su mjesna tužilaštva, kantonalna, okružna ili Tužilaštvo BiH. Problem nam je i to što imamo veliki broj izvršilaca u susjednim zemljama, ali i u drugim, evropskim i prekooceanskim.